

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 400/2011-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. októbra 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. M. T., B., zastúpenej advokátom JUDr. T. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu, na zákonného sudcu a vlastníť majetok podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Obdo V/1/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V/1/2009 p o r u š i l základné právo JUDr. M. T. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo V/1/2009-823 z 28. februára 2011 z r u š u j e a vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. JUDr. M. T. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 396,61 € (slovom tristodevät'desiatšesť eur a šesťdesiatjeden centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. T. K. do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

4. Sťažnosti JUDr. M. T. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 400/2011-15 zo 14. septembra 2011 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. M. T., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu, na zákonného sudcu a vlastníť majetok podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 Obdo V/1/2009.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka podaním z 15. apríla 2012 a najvyšší súd vo vyjadrení z 20. februára 2012 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je správkyňou konkurznej podstaty úpadcu D., a. s. „v konkurze“ (ďalej len „úpadca“), na majetok ktorého bol vyhlásený konkurz uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 27 K 203/2002 z 8. januára 2004. Úpadca ešte pred vyhlásením konkurzu podal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) žalobu o zaplatenie peňažnej pohľadávky proti dlžníkovi T., a. s. (ďalej len

„žalovaná“). Súdne konanie je vedené pod sp. zn. 52 Cb 36/2000. Spoločnosť S. po začatí súdneho konania 27. decembra 2002 podala návrh na pripustenie zmeny účastníka na strane žalobcu, ktorý odôvodnila zmluvou o postúpení žalovanej pohľadávky z úpadcu na ňu ako na postupníka. Uznesením krajského súdu sp. zn. 52 Cb 36/2000 z 19. apríla 2004 bola zmena účastníka pripustená tak, že z konania vystúpil úpadca a na jeho miesto vstúpila ako nová žalobkyňa spoločnosť S. (ďalej len „žalobkyňa“). Hoci podľa § 14 ods. 1 písm. a) a h) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov vyhlásenie konkurzu má aj ten účinok, že oprávnenie nakladať s majetkom podstaty, ako aj výkon práv a povinností, ktoré súvisia s nakladaním s majetkom podstaty, prechádzajú na správcu a zanikajú úpadcove príkazy, plnomocenstvá, prokúry a dosiaľ neprijaté návrhy na uzavretie zmluvy, krajský súd vychádzal zo splnomocnenia, ktoré úpadca ešte pred vyhlásením konkurzu 29. mája 2002 udelil JUDr. J. V. na zastúpenie v konaní, i keď v čase rozhodovania krajského súdu bol už konkurz vyhlásený a uznesenie doručil tomuto splnomocnencovi, ktorý ho prevzal 10. augusta 2004. Toto doručenie vzhľadom na uvedené skutočnosti nebolo možné považovať za riadne doručenie. Uznesenie bolo napokon doručené sťažovateľke ako jedinej oprávnenej osobe až na jej výslovnú žiadosť ako správkyne konkurznej podstaty 9. júna 2008. Podľa názoru krajského súdu na základe predložených dôkazov bolo preukázané, že nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Podľa presvedčenia sťažovateľky však zmluva o postúpení pohľadávky vo výške 144 790 608,16 Sk s prísl. z 28. januára 2002, ktorou žalobkyňa preukazovala prevod práv, je absolútne neplatná, a to z viacerých dôvodov, ktoré sťažovateľka podrobne rozvádza. Uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu č. k. 6 Obo 145/2008-782 z 31. októbra 2008 bolo odvolanie sťažovateľky odmietnuté ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený. Podľa názoru najvyššieho súdu odvolanie podala neoprávnená osoba, pretože ho podala sťažovateľka ako správkyňa konkurznej podstaty v postavení vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne. Ako vedľajší účastník na strane žalobkyne sťažovateľka nemohla účinne podať odvolanie proti uzneseniu krajského súdu, keďže v čase, keď uznesenie o pripustení zmeny žalobcu nadobudlo právoplatnosť, sťažovateľka nebola účastníčkou konania a jej odvolacia lehota bola limitovaná odvolacou lehotou účastníka. Navyše, odvolanie proti vôli účastníka konania ani nesmela podať. Uznesením najvyššieho súdu ako

dovolacieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/1/2009 z 28. februára 2011 bolo dovolanie sťažovateľky proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu odmietnuté. Podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľka v podanom dovolaní sama uznala, že v čase podania odvolania proti uzneseniu krajského súdu (9. septembra 2008) bola vedľajším účastníkom na strane žalobkyne v zmysle uznesenia krajského súdu z 13. marca 2007, ktoré sa stalo právoplatným 3. mája 2007. Preto v uvedenom procesnom postavení nebola oprávnená na podanie odvolania.

Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru. Z rozhodnutí všeobecných súdov totiž vlastne vyplýva, že účastník konania stráca opravný prostriedok, pokiaľ po vydaní rozhodnutia sa stane v tom istom konaní vedľajším účastníkom. Pritom k vzniknutej procesnej situácii došlo v dôsledku viacerých okolností. Pochybil krajský súd, keď uznesenie doručoval právnemu zástupcovi, ktorého mandát už zanikol, pričom riadne doručenie uznesenia sa vykonalo až v roku 2008. Medzitým sa sťažovateľka stala vedľajším účastníkom v konaní. V právnom štáte nie je možné na takúto neštandardnú a právnym predpisom nepredvídanú situáciu hľadiť striktnie formálne a odňať tým sťažovateľke možnosť podať riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok. Akceptácia záveru najvyššieho súdu by vlastne znamenala, že môže existovať situácia, keď riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, ale niet toho (účastníka), kto by ho mohol uplatniť. Takáto interpretácia znamená formálnu, a nie reálnu ochranu základného práva podľa čl. 46 ústavy. Najvyšší súd nedal odpoveď na otázku, ako mala sťažovateľka postupovať, pokiaľ chcela svoje právo podať odvolanie alebo dovolanie účinne uplatniť, a či mala vykonať úkony potrebné na to, aby prestala byť vedľajším účastníkom. Pritom zákon niekomu, kto sa stal vedľajším účastníkom, neponúka žiaden procesný nástroj, ako má z konania v postavení vedľajšieho účastníka na základe vlastného procesného úkonu vystúpiť. Nie je úplne zrejmé ani to, na základe akého ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku bolo dovolanie odmietnuté. Uznesenie je v tejto časti nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Napokon, uznesenie je založené na posudzovaní vecnej správnosti odvolacieho uznesenia najvyššieho súdu. Preto treba považovať za vnútorné protirečenie, keď podľa výroku uznesenia sa dovolanie odmietlo pre neprípustnosť, hoci v skutočnosti z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že dovolanie nebolo považované za dôvodné, a v takomto prípade malo byť zamietnuté.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Obdo V/1/2009 s tým, aby bolo uznesenie z 28. februára 2011 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia.

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu, zastúpeného predsedom obchodno-právneho kolégia, č. k. KP 4/2011-75 (Nobs 129/2011) z 20. februára 2012 doručeného ústavnému súdu 2. marca 2012 vyplýva, že k porušeniu označených práv sťažovateľky nedošlo. Tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého nie je zrejmé, na základe akého ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku bolo jej dovolanie odmietnuté, nie je akceptovateľné, pretože z uznesenia zjavne vyplýva, že dovolanie bolo odmietnuté podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 243b ods. 5 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, ako neprípustné. Nemožno sa stotožniť ani s námietkou, podľa ktorej je uznesenie založené na posudzovaní vecnej správnosti odvolacieho uznesenia najvyššieho súdu, pričom v takomto prípade malo byť dovolanie správne zamietnuté, a nie odmietnuté. V skutočnosti sa najvyšší súd so zreteľom na odmietnutie dovolania pre jeho neprípustnosť otázkou vecnej správnosti odvolacieho uznesenia nezaoberal. Musel sa zároveň povinne zaoberať aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd teda iba ozrejmoval nedôvodnosť namietanej vady podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd je presvedčený, že sa adekvátne zaoberal všetkými podstatnými skutočnosťami a preskúmateľným spôsobom sa s nimi vysporiadal tak, ako to zjavne vyplýva z odôvodnenia jeho uznesenia spĺňajúceho kritériá ústavnej akceptovateľnosti. Odôvodnenie poskytuje dostatočný základ pre svoj výrok. Sťažovateľka svojimi tvrdeniami sleduje len dosiahnutie zmeny súdneho konania v časti, v ktorej skončilo nepriaznivým výsledkom pre ňu. Táto okolnosť však sama osebe nemôže byť právnym základom pre namietanie porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľky z 15. apríla 2012 doručenej ústavnému súdu 19. apríla 2012 vyplýva, že najvyšší súd zotrváva na svojom postoji, v zmysle ktorého predmetom odvolacieho konania malo byť rozhodovanie o dovolaní sťažovateľky ako

vedľajšej účastníčky, a teda nie ako o mimoriadnom opravnom prostriedku pôvodného žalobcu (úpadcu) proti uzneseniu o pripustení zmeny účastníka na strane žalobcu. Pôvodný žalobca (úpadca) tak ostal ukrátený o riadny opravný prostriedok (odvolanie) proti rozhodnutiu o jeho „vystúpení“ z konania (dokonca na podklade návrhu tretej osoby odlišnej od úpadcu), hoci ho riadne a včas podal. Tým prišiel o prvú a jedinú možnosť akokoľvek sa procesne relevantným spôsobom vyjadriť k otázke, či skutočne došlo k tvrdenému prevodu práva, o ktoré v konaní šlo, a teda či tu bol dôvod na zmenu v osobe žalobcu. Výsledkom procesných pochybení všeobecných súdov a zvláštnej zhody skutkových a procesných okolností bol potom ústavne neakceptovateľný stav odňatia akejkolvek možnosti úpadcu podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o jeho vystúpení z konania. Najvyšší súd žiadnym spôsobom nevyvrátil dôvody, v existencii ktorých sťažovateľka vidí porušenie označených práv. Možno konštatovať, že najvyšší súd rezignoval na akúkoľvek obranu proti tvrdeniam sťažovateľky.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo V/1/2009-823 z 28. februára 2011 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky ako vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 6 Obo 145/2008-782 z 31. októbra 2008. Sťažovateľka namietala existenciu vady konania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, ktorá podľa jej názoru spočívala v postupe najvyššieho súdu v odvolacom konaní, ktorý bez ďalšieho konštatoval nutnosť odmietnutia odvolania proti uzneseniu krajského súdu s tým, že odvolateľom je v danom prípade vedľajší účastník na strane žalobkyne ako osoba neoprávnená na podanie odvolania. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd v odvolacom konaní takto rozhodol bez toho, aby si najskôr uvedomil, že súčasne tá istá osoba (sťažovateľka) je v danom čase zároveň aj jedinou osobou oprávnenou podať odvolanie v mene úpadcu ako pôvodného žalobcu, a to ako jeho zástupkyňa v postavení správkyne konkurznej podstaty, teda nie z pozície vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne. Podľa názoru najvyššieho súdu nemožno so sťažovateľkou súhlasiť a treba konštatovať neexistenciu namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Popritom treba akceptovať názor sťažovateľky, podľa ktorého v danom prípade ide o netypickú procesnú situáciu. Objektívne je zo spisového

materiálu skutočne zjavné, že v čase, keď úpadca ako pôvodný žalobca prostredníctvom sťažovateľky ako správkyne konkurznej podstaty úpadcu podal odvolanie proti uzneseniu krajského súdu z 19. apríla 2004 o pripustení zámeny účastníka konania na strane žalobcu, bola sťažovateľka ako správkyňa konkurznej podstaty vedľajším účastníkom na strane žalobkyne na základe uznesenia krajského súdu z 13. marca 2007 právoplatného 3. mája 2007, týkajúceho sa jej vstupu do konania ako vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne. Je pravdou, že toto uznesenie bolo vydané po vydaní uznesenia o pripustení zámeny účastníka na strane žalobcu, avšak zároveň pred uplynutím lehoty na podanie odvolania úpadcu ako pôvodného žalobcu proti uzneseniu o pripustení zámeny účastníka na strane žalobcu. Námiетка sťažovateľky týkajúca sa nesprávneho postupu krajského súdu pri doručovaní uznesenia o pripustení zámeny účastníka na strane žalobcu nemá pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle vytknutej vady podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku opodstatnenie, lebo pochybenie krajského súdu pri doručovaní tohto uznesenia sa konvalidovalo tým, že krajský súd na základe žiadosti sťažovateľky z 26. mája 2008 doručil uznesenie o pripustení zámeny účastníka na strane žalobcu už správne úpadcovi ako pôvodnému žalobcovi, a to prostredníctvom sťažovateľky ako správkyne konkurznej podstaty úpadcu. Stalo sa tak 9. júna 2008. Keďže na základe tohto doručenia následne podal úpadca ako pôvodný žalobca včas odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa najvyšší súd v odvolacom konaní zaoberal a neodmietol ho pre jeho oneskorené podanie, nemožno súhlasiť s tým, že by už toto pôvodne chybné doručovanie malo za následok odňatie možnosti úpadcovi ako pôvodnému žalobcovi konať pred súdom tým, že by sa mu odňala možnosť podať v zákonnej lehote riadny opravný prostriedok. Na margo uvedeného je potrebné poznamenať, že napriek riadnemu doručeniu uznesenia krajského súdu úpadcovi ako pôvodnému žalobcovi až 9. júna 2008 musel mať tento, resp. osoba oprávnená v jeho mene konať (sťažovateľka ako správkyňa konkurznej podstaty úpadcu), vedomosť o uznesení minimálne pred 11. septembrom 2006, pretože v tento deň podala krajskému súdu návrh na zámenu účastníka konania na strane žalobcu späť zo žalobkyne na úpadcu, resp. pre prípad nevyhovenia návrhu na zámenu žiadala o svoje pripustenie do konania ako vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne, o čom krajský súd rozhodol uznesením z 13. marca 2007. Sťažovateľka sama v dovolaní uznala, že v čase podania odvolania proti uzneseniu krajského súdu o pripustení zámeny účastníka na strane žalobcu, teda

9. septembra 2008, bola vedľajším účastníkom na strane žalobkyne v zmysle uznesenia krajského súdu z 13. marca 2007, ktoré sa stalo právoplatným 3. mája 2007. Preto jej námietka, podľa ktorej je ako správkyňa konkurznej podstaty úpadcu ako pôvodného žalobcu oprávnená podať odvolanie proti uzneseniu o pripustení zámény účastníka na strane žalobcu, je v rozpore s tým, že procesne je vedľajším účastníkom od 3. mája 2007, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu o jej pripustení do konania ako vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne. Najvyšší súd preto v odvolacom konaní rozhodol správne, keď odvolanie sťažovateľky odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený. Na základe uvedeného nie je daná existencia sťažovateľkou namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, pričom najvyšší súd v dovolacom konaní nezistil ani žiadne iné vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté uznesenie zrušiť. Preto bolo dovolanie odmietnuté ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 prvou vetou Občianskeho súdneho poriadku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde(...)

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo(...) prejednaná(...) súdom(...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch(...)

Sťažovateľka zdôrazňuje, že vystupovala tak v odvolacom, ako aj v dovolacom konaní v postavení úpadcu ako pôvodného žalobcu, a nie ako vedľajší účastník.

Najvyšší súd je presvedčený, že sťažovateľka ako vedľajší účastník nebola oprávnená podať odvolanie, a preto odmietnutie jej dovolania bolo správne a náležite zdôvodnené.

Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým prisvedčiť najvyššiemu súdu, podľa ktorého v čase, keď úpadca ako pôvodný žalobca prostredníctvom sťažovateľky ako správkyne konkurznej podstaty podal odvolanie proti uzneseniu krajského súdu z 19. apríla 2004 o pripustení zámeny účastníka konania na strane žalobcu, bola sťažovateľka ako správkyňa konkurznej podstaty považovaná za vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne v zmysle uznesenia z 13. marca 2007. Toto uznesenie bolo vydané síce po vydaní uznesenia o pripustení zámeny účastníka na strane žalobcu, avšak zároveň pred uplynutím lehoty na podanie odvolania úpadcu ako pôvodného žalobcu proti tomuto uzneseniu.

Keďže sa s týmito závermi stotožňuje aj sťažovateľka, sú teda medzi účastníkmi konania nesporné.

Naproti tomu ako sporný sa javí ďalší záver najvyššieho súdu, podľa ktorého námietka sťažovateľky týkajúca sa nesprávneho postupu krajského súdu pri doručovaní uznesenia o pripustení zámeny účastníka nemá pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle vytkutej vady podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku opodstatnenie, lebo pochybenie krajského súdu pri doručovaní uznesenia sa konvalidovalo tým, že krajský súd uznesenie doručil úpadcovi ako pôvodnému žalobcovi, a to prostredníctvom sťažovateľky, pričom podané odvolanie nebolo odmietnuté ako

oneskorené. Najvyšší súd preto nemôže ani súhlasiť s tým, že by už toto pôvodné chybné doručovanie malo za následok odňatie možnosti úpadcovi ako pôvodnému žalobcovi konať pred súdom tým, že by sa mu odňala možnosť podať v zákonnej lehote riadny opravný prostriedok.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

„Zmyslom ústavného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť.“
(I. ÚS 62/97)

Základné právo na súdnu ochranu si v materiálnom zmysle vyžaduje takú aplikáciu zákonných ustanovení o procesnom postupe všeobecného súdu, ktorá zabezpečí reálny prístup účastníka konania k súdu, a to vrátane odvolacieho súdu. A fortiori to platí v prípade, ak všeobecný súd chybnne postupoval. Z ústavného hľadiska sa javí ako popretie samej podstaty práva na prístup k súdu, ak účastník konania prišiel o prístup k odvolaciemu súdu (o meritórne konanie a rozhodnutie o odvolaní) v dôsledku pochybenia samotného všeobecného súdu.

Už na prvý pohľad je zrejmé, že o vedľajšom účasťstve sťažovateľky v konaní je možné uvažovať iba v prípade, ak pôvodný žalobca (za ktorého teraz koná sťažovateľka ako správkyňa konkurznej podstaty) stratil svoje postavenie žalobcu. Sťažovateľka totiž nemôže byť súčasne žalobkyňou, ale aj vedľajším účastníkom v tom istom súdnom konaní.

Z uvedeného dôvodu je celkom neakceptovateľná a vnútorne protirečivá právna konštrukcia najvyššieho súdu, podľa ktorej sťažovateľku bolo treba pri doručovaní uznesenia krajského súdu z 19. apríla 2004 považovať za žalobkyňu, avšak pri rozhodovaní o jej odvolaní sa už malo vychádzať z toho, že je vedľajším účastníkom, ktorý nie je oprávnený podať odvolanie.

Za osobitej procesnoprávnej situácie, ktorá vznikla nesprávnym postupom krajského súdu pri doručovaní uznesenia z 19. apríla 2004, bolo treba vychádzať nielen pri doručovaní uznesenia sťažovateľke, ale aj pri rozhodovaní o odvolaní proti nemu z toho, že sťažovateľka koná v mene úpadcu ako pôvodného žalobcu. Znamená to nielen to, že odvolanie, ktoré podala, bolo včasné, ale aj to, že išlo o odvolanie oprávneného subjektu, o ktorom sa malo meritórne konať a rozhodnúť.

Záver najvyššieho súdu, podľa ktorého dovolanie opierajúce sa o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku bolo neprípustné pre nenaplnenie tejto skutkovej podstaty, sa vo svetle už uvedeného javí ako arbitrárny a ústavne neudržateľný, pretože vo svojich dôsledkoch znamená popretie samej podstaty základného práva na súdnu ochranu vo vzťahu k právu na prístup k odvolaciemu súdu. Došlo preto k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Naproti tomu nemožno prisvedčiť námietke sťažovateľky, podľa ktorej je dovolacie uznesenie vnútorne rozporné, keďže najvyšší súd na jednej strane v dôvodoch uznesenia meritórne hodnotí dovolacie argumenty sťažovateľky ako nedôvodné, avšak v rozpore s tým z výroku uznesenia vyplýva, že dovolanie odmietol ako neprípustné. Podľa názoru sťažovateľky z procesnoprávneho hľadiska prichádzalo do úvahy v takomto prípade nie odmietnutie, ale zamietnutie dovolania, teda meritórne rozhodnutie.

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Zo znenia citovaného ustanovenia a z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že dovolanie, prípustnosť ktorého sa opiera o ustanovenie § 237 Občianskeho súdneho poriadku, je prípustné len za splnenia dvoch podmienok. Dovolateľ musí predovšetkým tvrdiť existenciu niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení, no okrem toho táto vada musí byť aj objektívne daná. Inými slovami, dovolanie opierajúce sa o ustanovenie § 237 Občianskeho súdneho poriadku môže byť buď odmietnuté ako neprípustné, alebo mu môže byť vyhovené. Neprichádza teda do úvahy zamietnutie takéhoto dovolania ako procesne prípustného, avšak vecne nedôvodného (na rozdiel od dovolania, ktorého prípustnosť sa opiera o ustanovenie § 238 a § 239 Občianskeho súdneho poriadku).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Berúc do úvahy citované ustanovenia ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo V/1/2009-823 z 28. februára 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom bude povinnosťou najvyššieho súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu. Sťažovateľku bude treba do meritórneho rozhodnutia o odvolaní proti uzneseniu krajského súdu z 19. apríla 2004 považovať za žalobkyňu. Ak bude jej odvolaniu vyhovené, potom i naďalej bude mať procesné postavenie žalobkyne. V opačnom prípade bude prichádzať do úvahy status vedľajšieho účastníka.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 396,61 €, a to za dva úkony právnych služieb v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť) po 123,50 € a za jeden úkon právnych služieb v roku 2012 (replika

na vyjadrenie najvyššieho súdu) vo výške 127,16 €, ako aj za dva režijné paušály po 7,41 € a za jeden režijný paušál 7,63 € (bod 3 výroku nálezu).

Hoci sťažovateľka tvrdila, že došlo aj k porušeniu jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, neuviedla žiadne skutkové okolnosti, z ktorých by porušenie týchto základných práv mohlo vyplývať. Preto v tejto časti nebolo možné jej sťažnosti vyhovieť (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2012